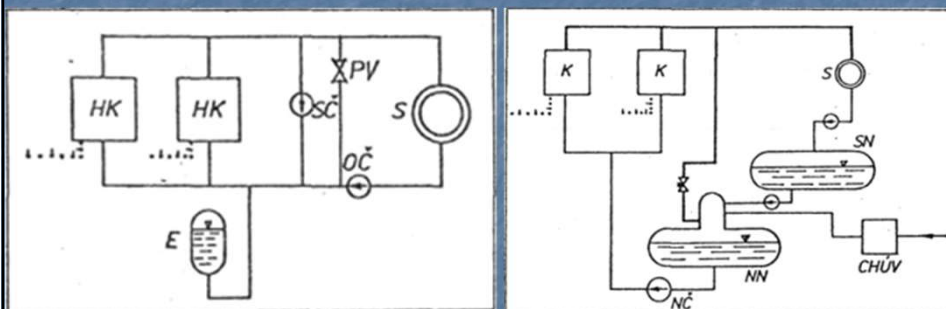

Kotel, jeho funkce a začlenění v oběhu výtopny

1

Schéma výtopny

- Výtopna je zdroj pro monovýrobu tepla ve formě horké vody nebo páry pro otop nebo technologické účely

horkovodní výtopna

parní výtopna

2

Palivo pro vytápění

- Dříve dominovalo uhlí
- S rostoucími ekologickými nároky na provoz kotlů bylo uhlí nahrazováno plynem v lokálních i centralizovaném vytápěcích zdrojích => **plyn je dnes hlavním palivem**
- Roste podíl výroby tepla z biomasy
  - kusové dřevo, peletky v lokálních zdrojích
  - dřevní štěpka, sláma v centrálních zdrojích
- uhlí přetrvává jen u nejmenších lokálních zdrojů nebo naopak u největších centrálních zdrojů

Spalování plynu

- Z hlediska řešení spalovacího zařízení, jeho palivového hospodářství i provozu je spalování plynu nejméně náročné
- Pro spalování plynu slouží **plynové hořáky** různého provedení

3

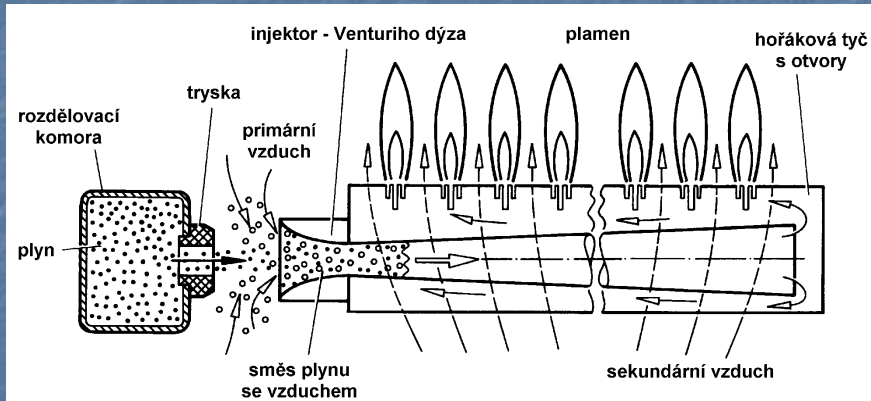
Hořáky na spalování plynu

Existuje celá řada kritérií pro jejich dělení, nejdůležitější jsou :

- podle druhu spalovaného plynu:
  - hořáky na zemní plyn
  - hořáky na zkapalněný plyn
  - univerzální plynové hořáky
- **podle způsobu přívodu vzduchu:**
  - atmosférické hořáky
  - přetlakové hořáky
- podle tlaku plynu:
  - nízkotlaké hořáky s přetlakem plynného paliva do 5 kPa
  - středotlaké hořáky s přetlakem plynného paliva 5 až 300 kPa
  - vysokotlaké hořáky s přetlakem plynného paliva nad 300 kPa
- podle stupně automatizace provozu:
  - hořáky ovládané ručně
  - poloautomatické hořáky
  - plně automatické hořáky

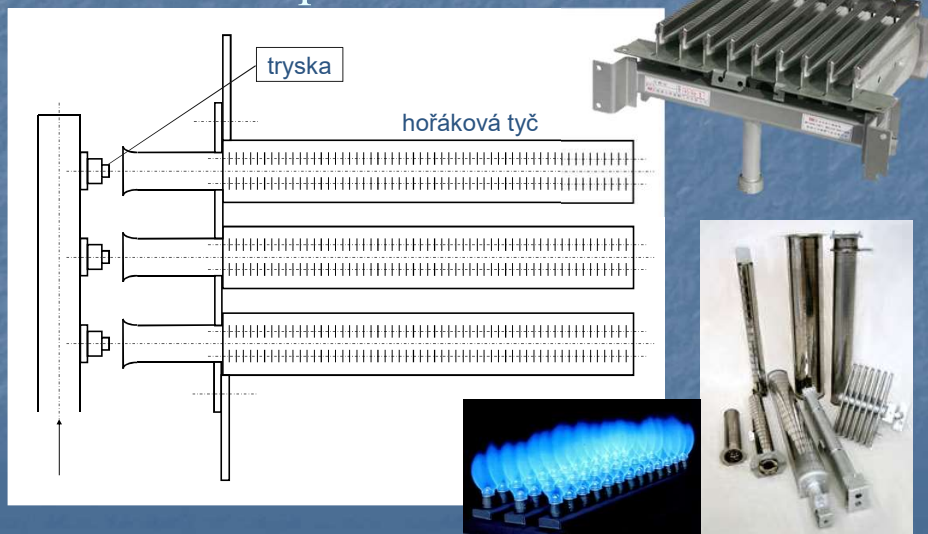
4

Atmosférický plynový hořák

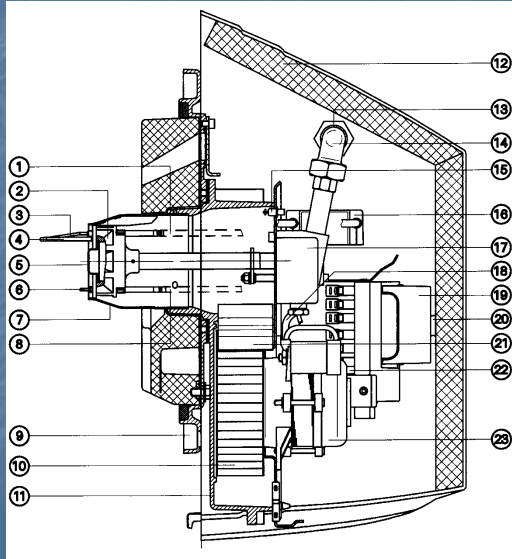
5

Skupinový atmosférický hořák teplovodního kotle

6

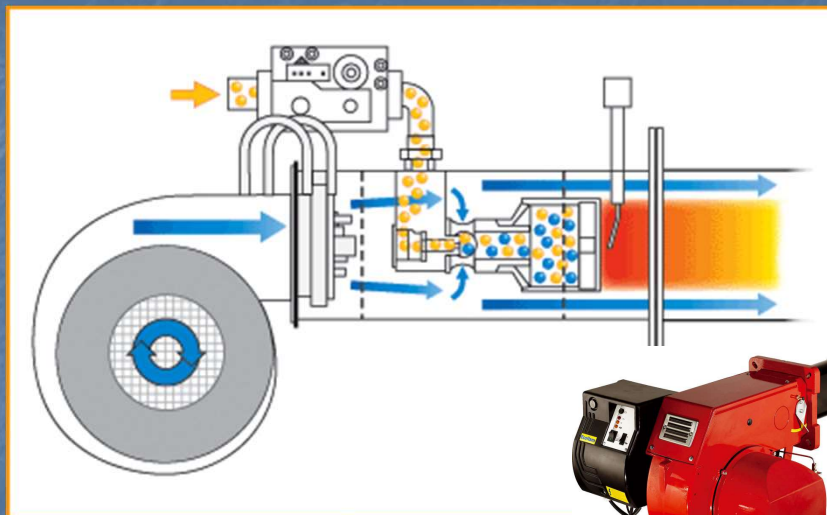
Přetlakový plynový hořák

- 1 Ionizační kabel
- 2 Směšovací systém
- 3 Ionizační elektroda
- 4 Uzemňovací elektroda
- 5 Náporový kotouč
- 6 Zapalovací elektroda
- 7 Hořáková trubka
- 8 Kabel zapalování
- 9 Kotlová dvířka
- 10 Rotor ventilátoru
- 11 Tělo hořáku
- 12 Kryt hořáku
- 13 Plynová přípojka
- 14 Clona
- 15 Rychlouzávěr
- 16 Zapalovací transformátor
- 17 Hlídač tlaku vzduchu
- 18 Vzduchová tlaková hadice
- 19 Zapalovací automat
- 20 Odblokovací tlačítko
- 21 Regulační vzduchová klapka
- 22 Konzola konektorů
- 23 Motor ventilátoru

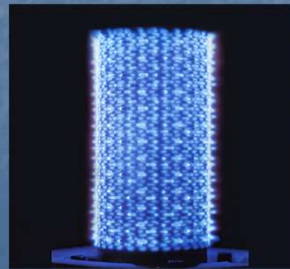
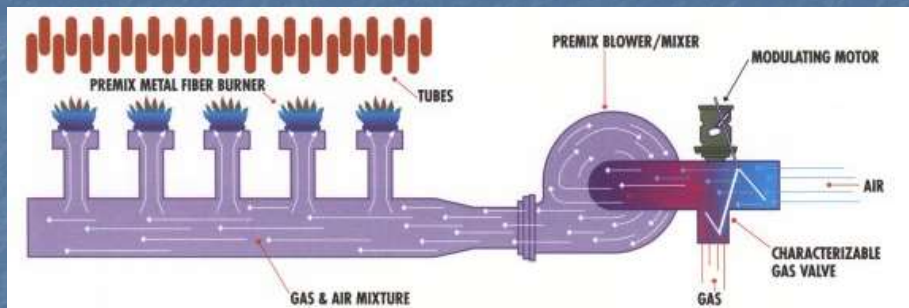
7

Přetlakový plynový hořák

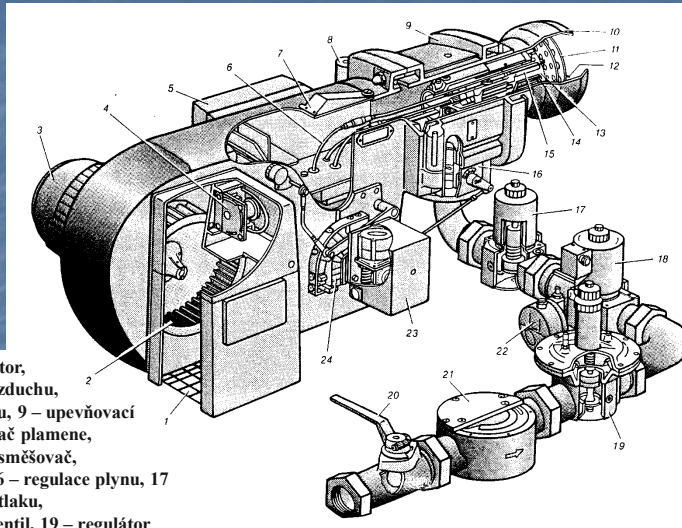
8

Plynový hořák premix pro výkony od jednotek kW

9

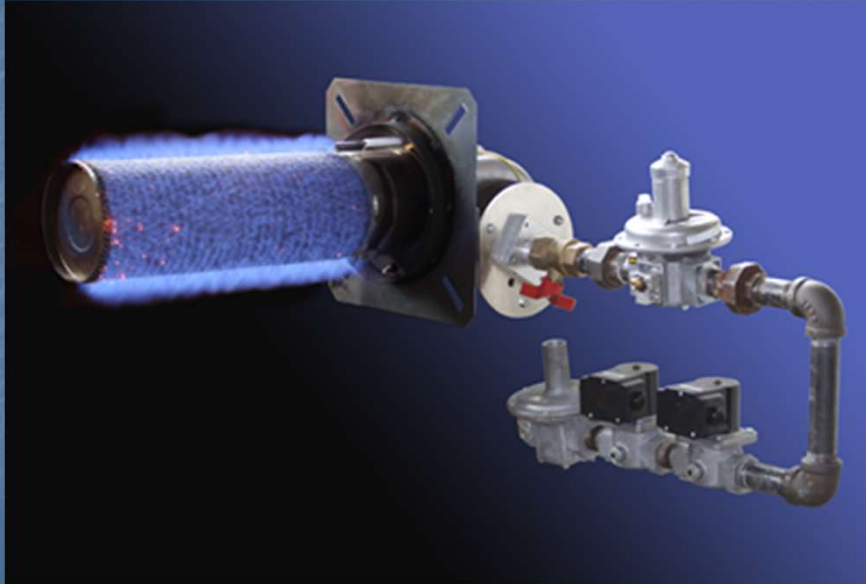
Plynová řada a přetlakový plynový hořák

- 1 – sání vzduchu, 2 – ventilátor,
 3 – motor, 4 – hlídač tlaku vzduchu,
 5 – automatika řízení hořáku, 9 – upevňovací
 příruba, 11 – víříč, 12 – hlídač plamene,
 13 – rozdělovač plynu, 14 – směšovač,
 15 – zapalovací elektrody, 16 – regulace plynu, 17
 – uzavírací ventil při ztrátě tlaku,
 18 – pojistňovací uzavírací ventil, 19 – regulátor
 tlaku, 20 – ruční uzavírací kohout, 21 – filtr
 plynu, 22 – hlídač tlaku plynu, 23 – regulace plyn
 – vzduch, 24 – jemná regulace vzduchu

10

Plynová řada a hořák premix

11

Teplovodní kotle pro výtopny

Za charakteristické lze pro horkovodní či teplovodní kotle považovat především:

- nízký tlak pracovního média (vody) související s teplotou vody na výstupu z kotle
- veškeré teplosměnné plochy kotle mají charakter ohříváku vody (není výparník ani přehřívák)
- nízké teploty materiálu teplosměnných ploch. Max. teplota vody 110°C u teplovodního a nad 110°C u horkovodního kotle
- nízká teplota vratné vody na vstupu do kotle (těsně nad teplotou rosného bodu spalin)
- poměrně velké průtočné množství vody.

12

Typy teplovodních plynových kotlů

■ Teplovodní plynové kotle

Pracovním médiem je voda (nebo roztok nemrznoucí kapaliny), která se v kotli ohřívá na pracovní teplotu maximálně 110 °C. Pracovní přetlak je stanoven výrobcem, u nižších výkonů bývá do 0,25 MPa, u vyšších až 0,6 MPa. Vyrábějí se ve výkonech od 8 do 3500 kW (výjimečně i vyšší). Určeny jsou normou ČSN 07 0240.

■ Horkovodní plynové kotle

Slouží k výrobě horké vody o teplotě přes 110 °C při přetlaku nad 0,17 MPa. Vyrábějí se v širokém výkonovém pásmu od 1 do stovek MW a v rozsahu tlaku vody na výstupu z kotle od 0,9 do 7,0 MPa. Typy a základní parametry jsou určeny normou ČSN 07 0021.

13

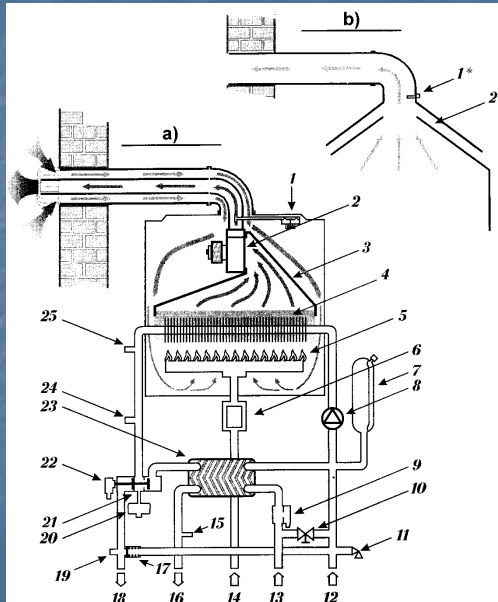
Plynové závěsné kotle pro vytápění

Vyrábějí se ve dvou základních provedeních :

- *provedení B* – s přívodem spalovacího vzduchu z prostředí kotelny a odvodem spalin do vnějšího prostředí kouřovodem, komínem s **přerušovačem tahu**
- *provedení C1* – tzv. TURBO kotle s uzavřenou spalovací komorou, s přívodem spalovacího vzduchu z vnějšího prostředí přes stěnu budovy a odvodem spalin nuceně stejným způsobem, obvykle koncentrickou trubkou, kde proudí vnitřní trubkou spaliny ven do atmosféry a jejich koncentrickým mezikružím se spotřebiči přivádí spalovací vzduch.

14

Schéma závěsného pl. kotle

- 1 Manostat
- 1* Systém kontroly tahu (SKKT)
- 2 Ventilátor
- 2* Přerušovač tahu
- 3 Sběrač spalin
- 4 Výměník
- 5 Hořák
- 6 Plynový ventil
- 7 Expanzní nádoba
- 8 erpadlo
- 9 Snímač průtoku TUV
- 10 Dopouštěcí ventil
- 11 Pojistný ventil
- 12 Vstup otopné vody
- 13 Vstup TUV
- 14 Vstup plynu
- 15 Čidlo teploty TUV
- 16 Výstup TUV
- 17 Automatický by-pass
- 18 Výstup otopné vody
- 19 Připojení vypouštěcího ventilu
- 20 Tlakový snímač
- 21 3cestný ventil
- 22 Pohon ventilu
- 23 Deskový výměník TUV
- 24 Snímač teploty otopné vody
- 25 Havarijní termostat

15

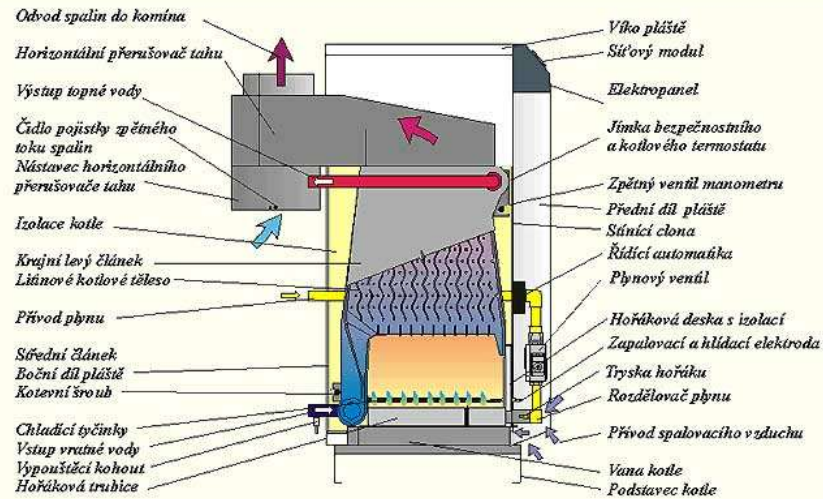

16

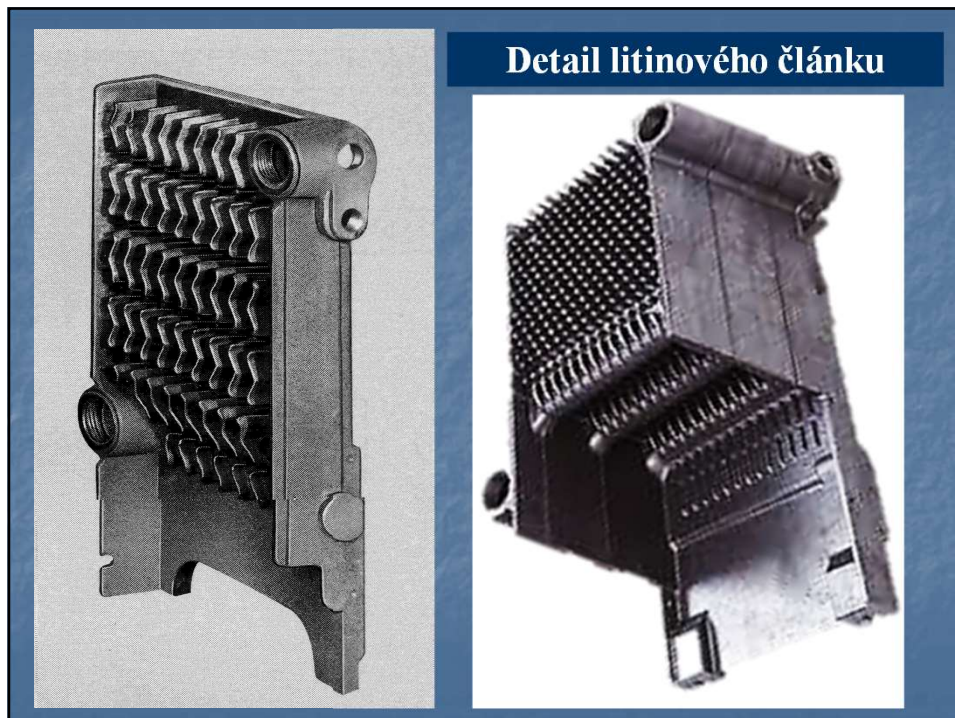

Plynové stacionární kotle s atmosférickým hořákem o výkonu 10 do 300 kW

Schéma plynového stacionárního kotle (Viadrus G100L)

17

18

Výhody litinových kotlů

- velká provozní spolehlivost a dlouhá životnost daná malým sklonem ke korozi
- dobrá přizpůsobivost velikosti výkonu individuálním potřebám volbu počtu článků

Nevýhody litinových kotlů

- vyšší hmotnost (omezuje výkon) a cena
- litina má menší pevnost a je křehká
  - omezení pracovní teploty a tlaku
  - nízká odolnost proti teplotním šokům – nutno volit nižší tepelné zatížení materiálu

Dnes mají litinové kotle uplatnění zejména v nejnižší výkonové kategorii spalování tuhých paliv

19

Ocelové kotle pro vyšší výkony

- vyrobené svařováním z různě tvarovaných ocelových prvků
  - trubky
  - rovinné desky
  - skroužené plechy

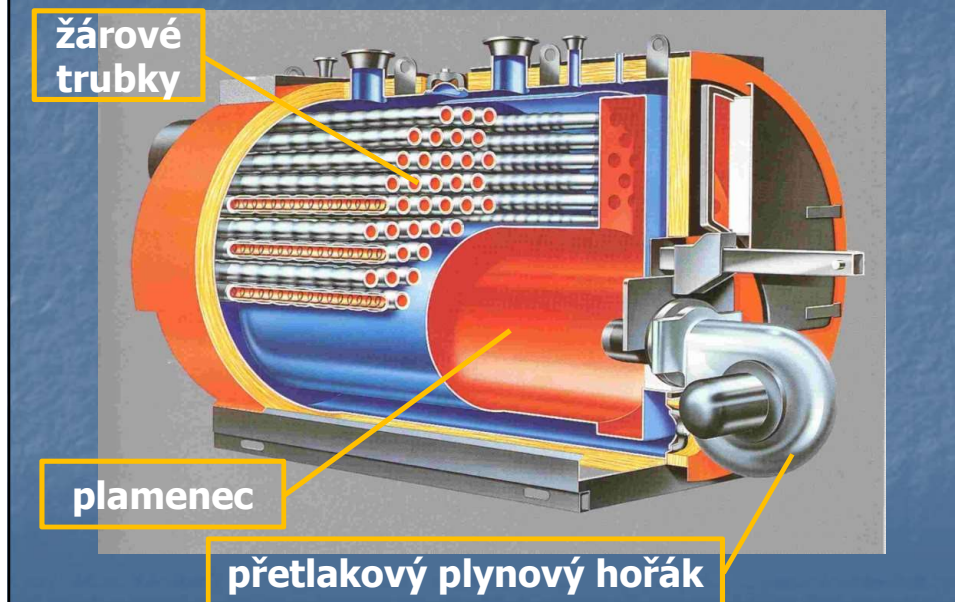
Výhodou je

- snazší tvarování topeniště i vodních prostor
- možnost vyššího tepelného zatížení výhřevných ploch
- prakticky neomezená velikost výkonu a pracovní teploty a tlaku
- nižší cena

Nevýhodou je kratší životnost v důsledku koroze

20

Ocelový horkovodní kotel plamencový žárotrubný

21

Parní kotle pro vytopny

Za typické pro tyto kotle lze považovat:

- výroba syté nebo jen mírně přehřáté páry
- poměrně nízký tlak na výstupu z kotle odpovídající požadované teplotní úrovni dodávaného tepla dané teplotou sytosti páry kondenzující ve spotřebiči
- pro napájení musí být použita upravená voda – změkčená a odplyněná
- nízká teplota napájecí vody do kotle (min. 105°C - dáno teplotou vody v napájecí nádrži po termickém odplynění přídavné vody)
- většinou se jedná o více kotlů, které dodávají páru do společné sítě a jsou napájeny ze společného rozvodu napájecí vody.)

22

Typy parních kotlů pro vytápění

■ Nízkotlaké parní plynové kotle

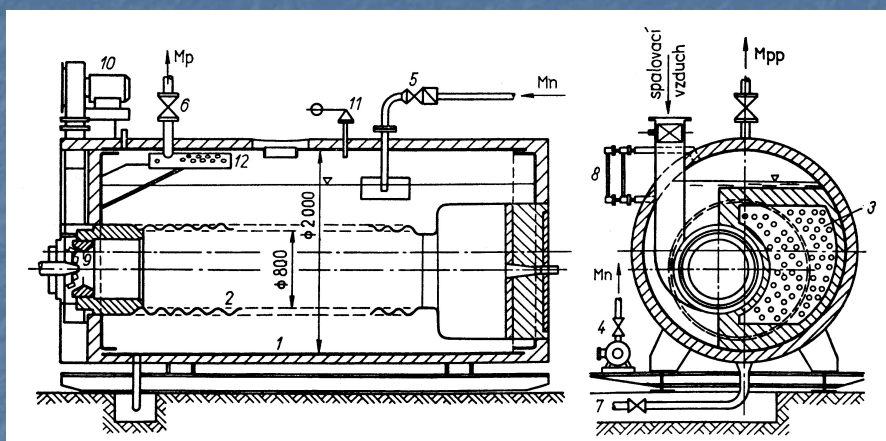
Jsou určeny k výrobě vodní páry, obvykle syté, s pracovním přetlakem nejvýše 70 kPa. Vyrábějí se ve výkonech od 100 do 2400 kW. Určeny jsou normou ČSN 07 0240.

■ Parní plynové kotle

Typy a základní parametry určuje norma ČSN 07 0020 v závislosti na typu kotle, a provozních parametrech (přetlaku páry a teplotě přehřáté popř. přihřáté páry). Parní výkon se pohybuje od 0,16 do stovek t/h s přetlakem páry od 0,9 do 25 MPa a s teplotou páry od 210 do 565 °C.

23

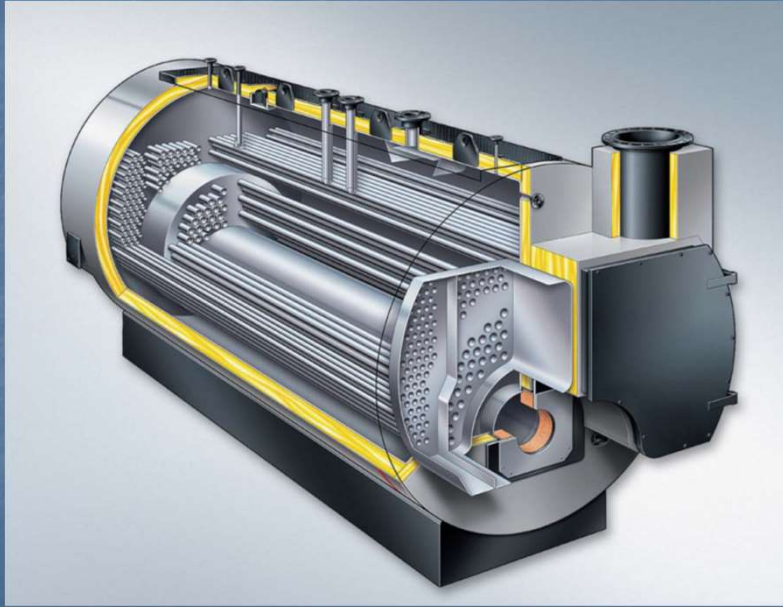
Plynový parní kotel na sytou páru

1 - buben, 2 - plamenec, 3 - žárové trubky, 4 - napáječka, 5 - napájecí hlava, 6 - hlavní uzavírací ventil, 7 - odkalovací ventil, 8 - vodoznak, 9 - hořák, 10 - vzdchový ventilátor, 11 - pojistný ventil, 12 - parní sběrací trubka s oddělováním vlhkosti

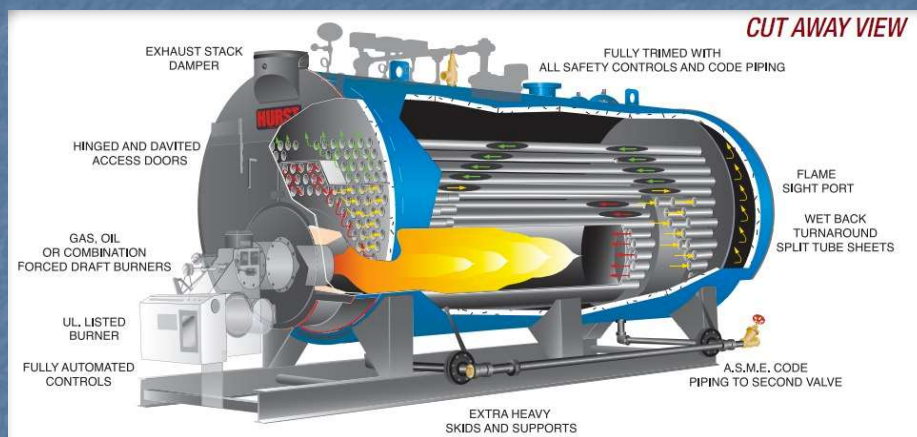
24

Plynový parní kotel na sytou páru

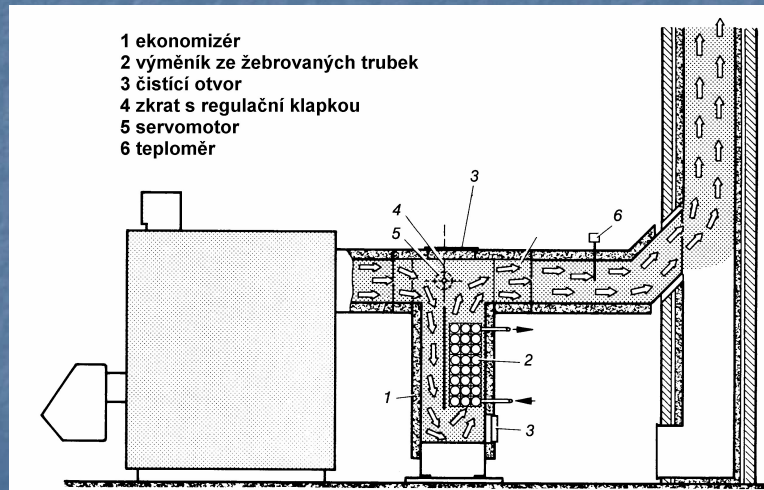
25

Plynový parní kotel na sytou páru

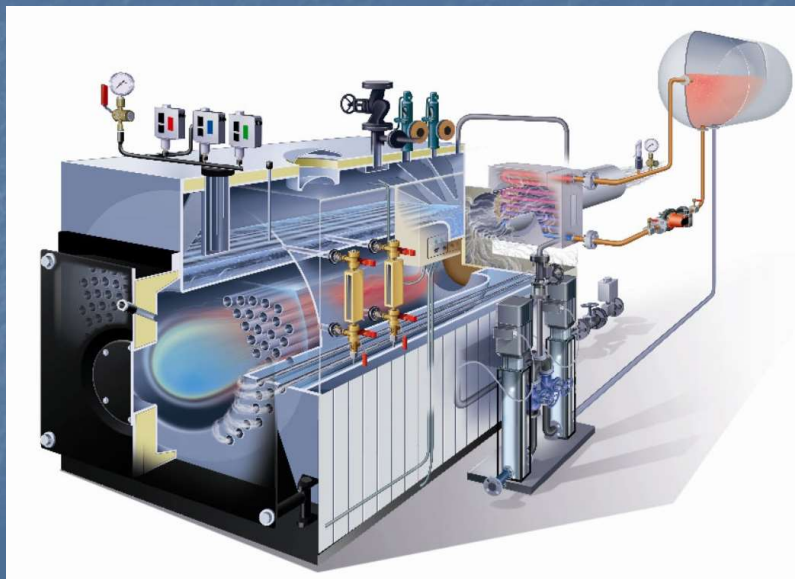
26

Připojení ekonomizéru ke kotli

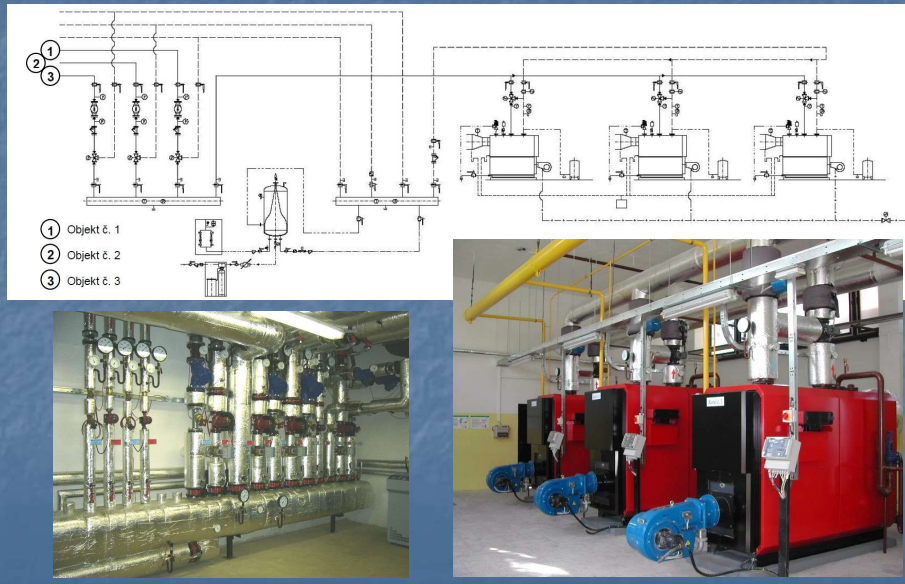
27

Připojení ekonomizéru ke kotli

28

Plynová výtopna - zapojení

29

Plynové kondenzační kotle

Princip činnosti

- u klasických a nízkoteplotních kotlů se latentní kondenzační teplo vodní páry nevyužívá
- ochlazením spalin pod **teplotu rosného bodu** nastává kondenzace vodní páry
- při kondenzaci se získává skupenské teplo, které lze využít
- stupeň kondenzace je úměrný podchlazení spalin pod teplotu rosného bodu

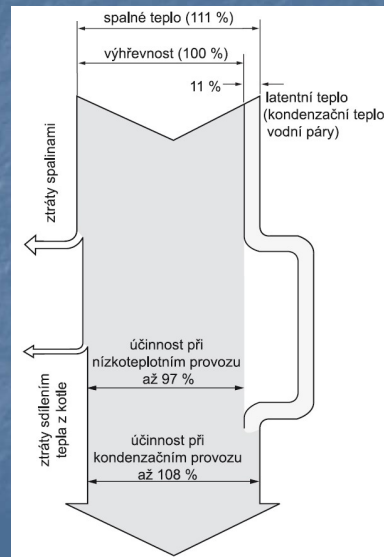
30

30

Plynové kondenzační kotle

Energetická bilance

- příkon kotle a tedy i účinnost se vyjadřuje z **výhřevnosti paliva**
- výhřevnost **nezahrnuje** kondenzační teplo vodní páry
- kondenzací lze část latentního tepla získat
=> **účinnost kotle může vyjít větší než 100 %**

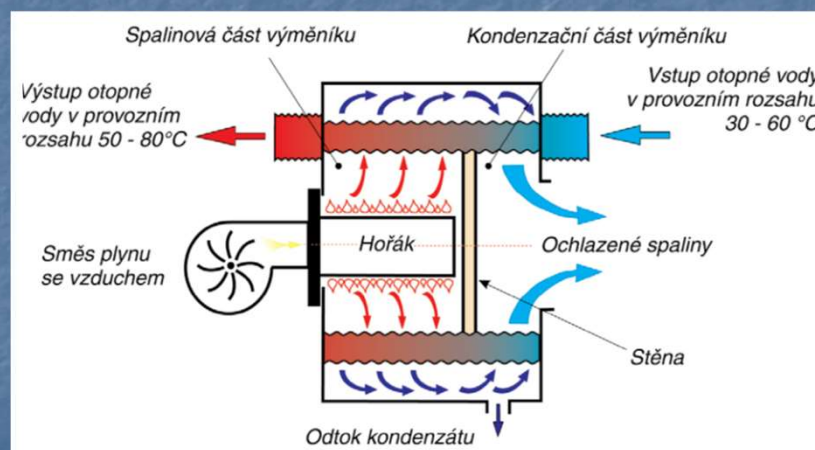

31

31

Plynové kondenzační kotle

Schéma

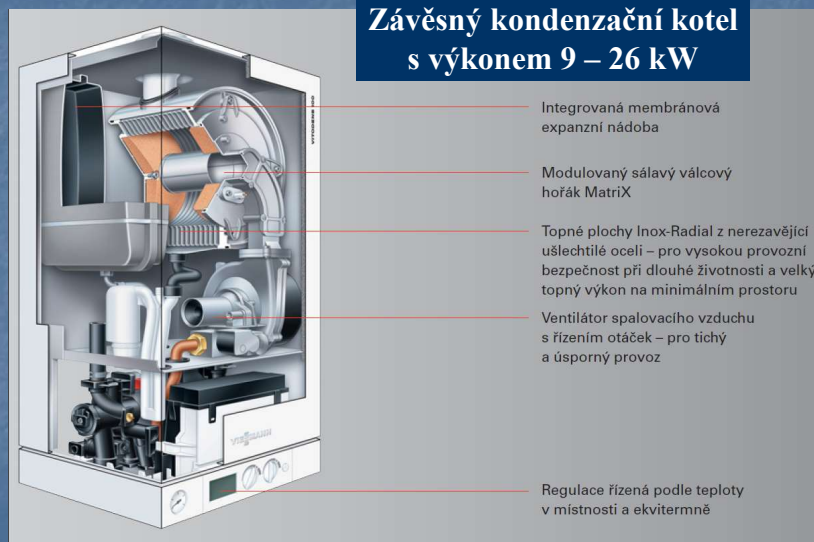

32

32

Plynové kondenzační kotle

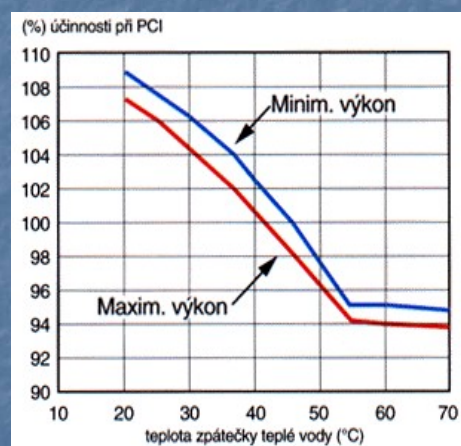
33

33

Plynové kondenzační kotle

Podmínky provozu

- teoretická teplota rosného bodu spalin $< 60\text{ }^{\circ}\text{C}$ => **teplota zpátečky musí být nižší**
- připojení kondenzačního kotle na topný systém 90/60 přinese jen velmi omezený efekt
- nutný přechod na **nízkoteplotní vytápění**

34

34

Spalovací zařízení na pevná paliva

v kotlích **menších výkonů** se pevná paliva spalují prakticky výlučně na roštu

v kotlích **větších výkonů** se používá spalování

- ve stacionární vrstvě na mechanickém roštu
- ve fluidní vrstvě

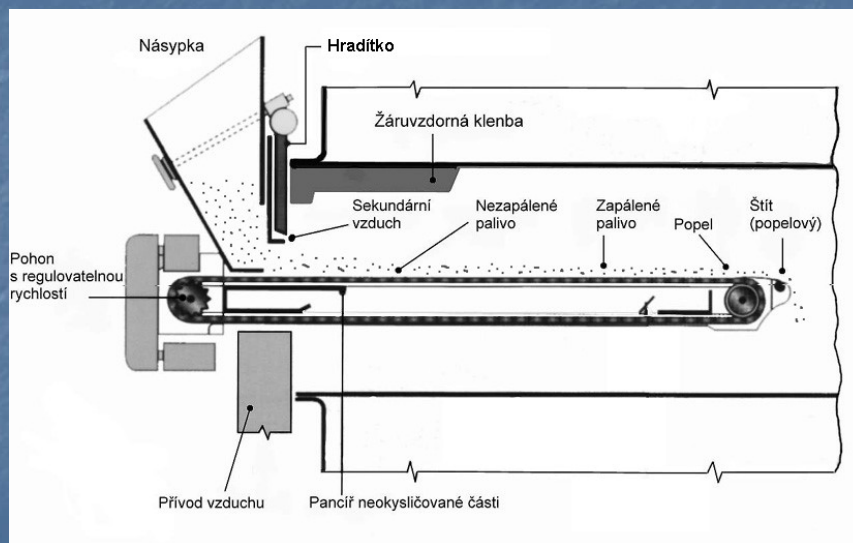
Rošty mohou být

- pevné - odvod popela se řeší prohrabováním
- pohyblivé - mechanické
  - přesuvné
  - válcové
  - pásové
  - podsuvné

Speciálním případem spalování pevných paliv je jejich **zplynování**.

35

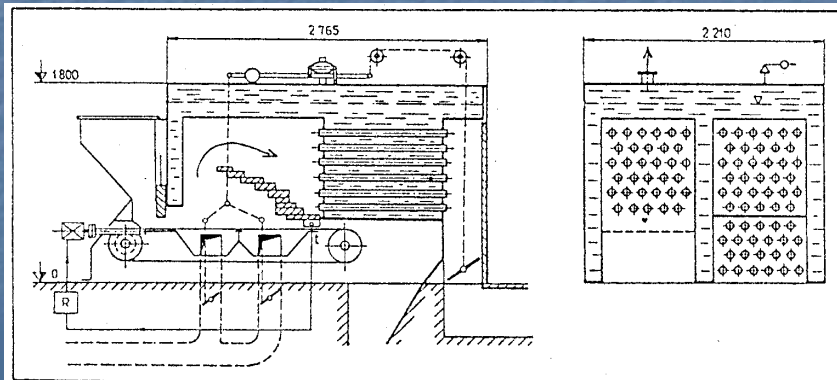
Pásový rošt

36

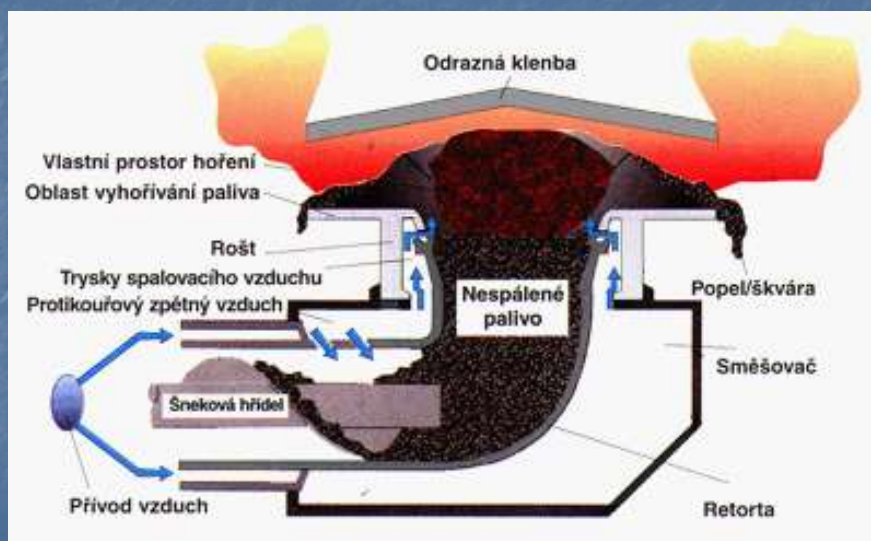
Horkovodní skříňový kotel pásovým roštem

- Ohniště je uspořádáno přímo v tělese kotle
- Spaliny proudí do komína přes žárové trubky (uspořádané např. ve 3 tazích)
- Používá se pro menší výkony a tlaky.

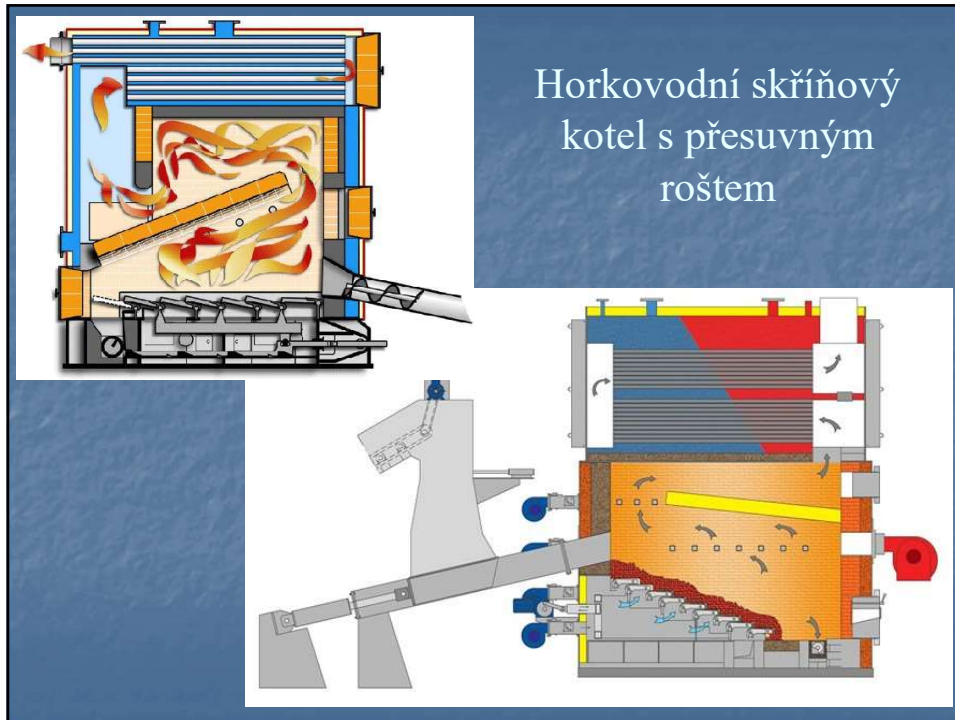

37

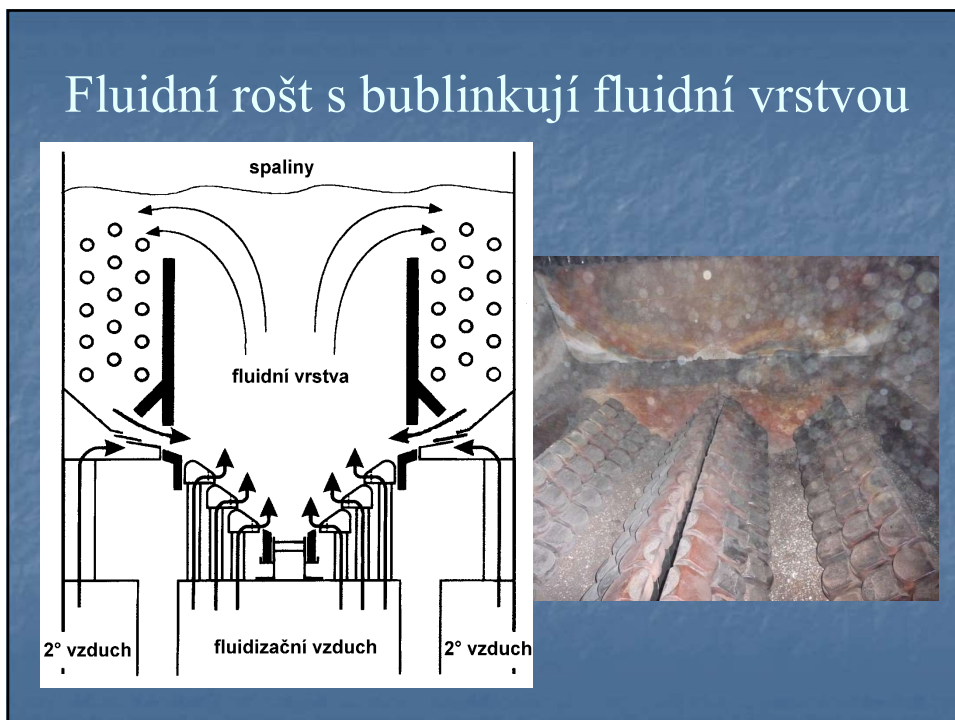
Podsuvný rošt Viadrus

38

39

40

Spalovací technologie vhodné pro využití biomasy

- spalovací technologie
  - ve vrstvě na roštu
  - fluidní
- samostatné spalování v původním stavu
možné do $W \sim 50$ (55) %
- biomasa se před spalováním rozměrově
  - neupravuje – kusové dřevo
  - upravuje – dřevní štěpka
  - unifikuje – pelety, brikety

41

41

Lokální topidla 3 až 7 kW ruční přikládání kusového dřeva

42

Lokální topidla 3 až 7 kW

Určena pro spalování **suchého** dřeva nebo briket

Výhody

- umístění přímo ve vytápěném prostoru
- jednoduchost obsluhy
- estetický vzhled
- možnost teplovzdušného vytápění

Nevýhody

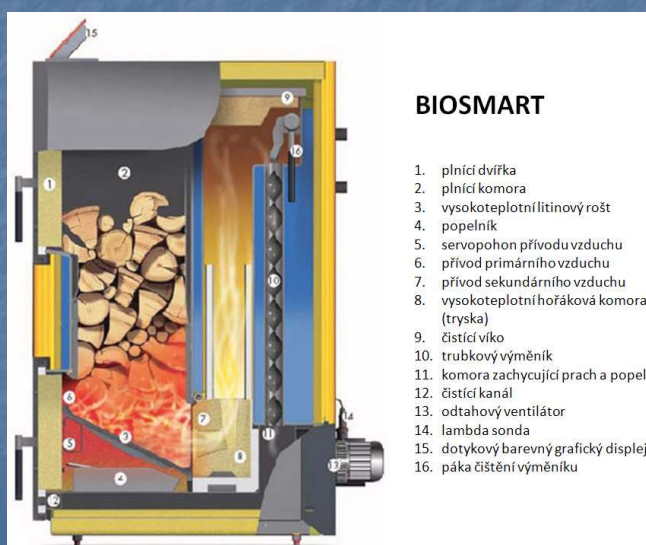
- nízká účinnost 50 až 75 %
- nutnost trvalé obsluhy
- špatná regulovatelnost spalování
- omezené možnosti řízení výkonu

43

43

Kotle na dřevo 14 až 50 kW

automatizovaný provoz, ruční přikládání dřeva

44

Kotle na dřevo 14 až 50 kW

Určeny pro spalování **suchého** kusového dřeva

Výhody

- vyšší účinnost 70 až 85 %
- přikládání s periodou několika hodin
- možnost napojení kotle na pokojový termostat

Nevýhody

- nutnost trvalé obsluhy
- omezené možnosti řízení spalování

45

45

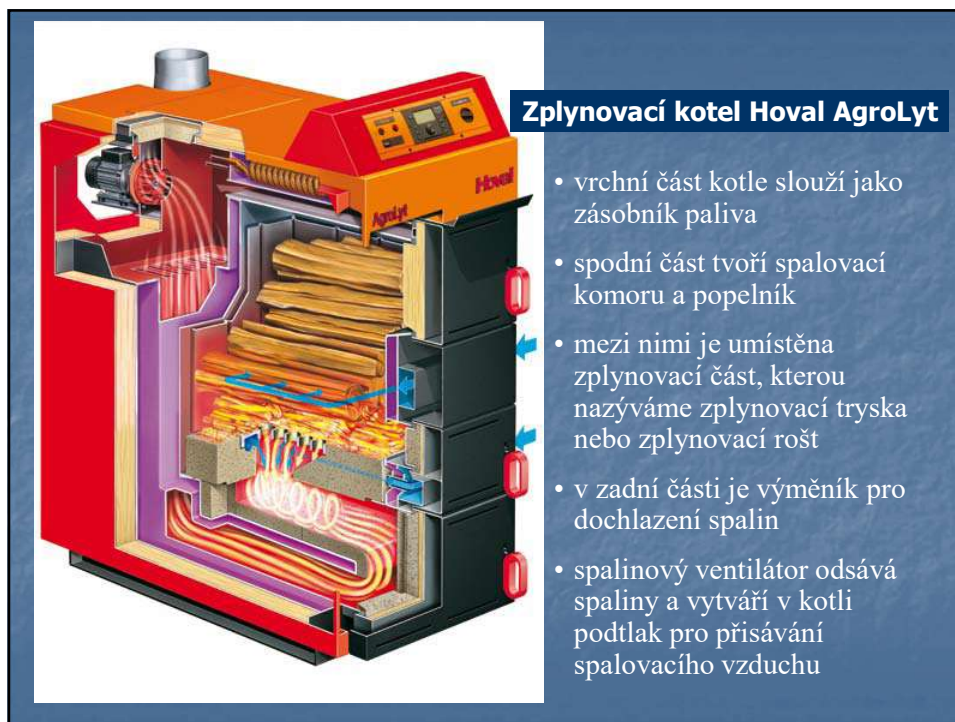
Zplynovací kotle na dřevo

Zplynování je v podstatě pyrolytická destilace při nedostatku vzduchu. Spalování pak probíhá třístupňovým procesem odlišným od běžných kotlů.

Spalovací prostor je možné rozdělit na tři zóny :

1. zóna pro vysoušení a zplynování dřevní hmoty
2. zóna pro spalování dřevního plynu na trysce s přívodem predehřátého sekundárního vzduchu
3. zóna k dohořívání v nechlazeném spalovacím prostoru.

46

47

48

Kotle na pelety 15 až 100 kW

automatizované přikládání i provoz

1. ovládací a indikační jednotka s displejem
2. mikroprocesor řízeného spalovacího automatu
3. spalovací komora z vysoce legované oceli
4. dvířka spalovacího prostoru
5. popelník
6. volitelná technologie pro stlačování popela
7. spalování se spodním přívodem s retortou z nerezové oceli
8. opláštění kotle
9. odhlučňový zásobník se sací turbínou
10. tepelná izolace kotle
11. čistící mechanizace
12. opláštění kotle

49

Retortový hořák na pelety

50

Kotle na pelety 15 až 100 kW

Výhody

- velmi vysoká účinnost 85 až 92 %
- automatizovaný bezobslužný provoz
- přikládání s periodou několika desítek hodin
- možnost napojení kotle na pokojový termostat
- kvalitní spalování s dobrou regulací výkonu

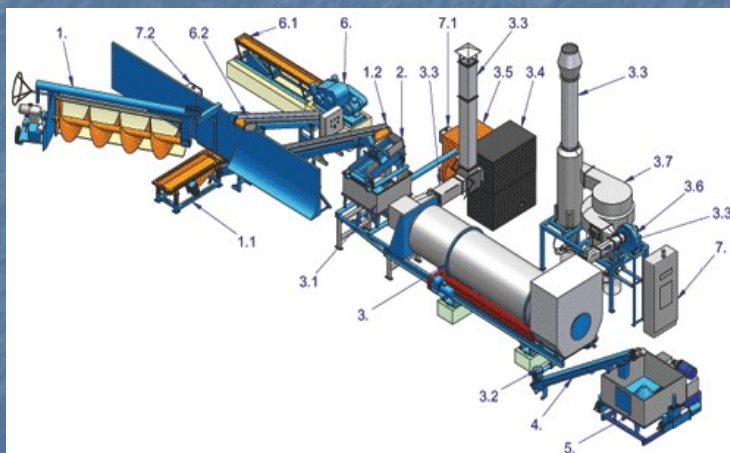
Nevýhody

- drahé palivo

51

51

Briketovací a peletovací linka

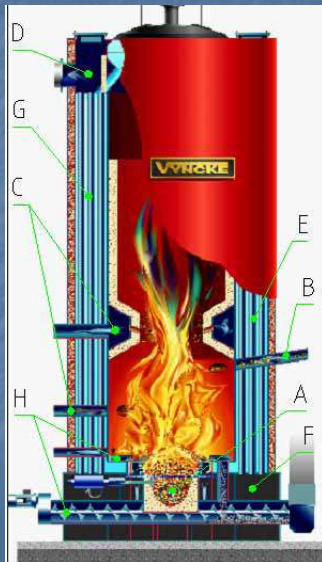

1. příhrnovací šnek
- 1.1. vibrační dopravník
- 1.2. pásový dopravník
2. vibrační třídič
3. sušárna
- 3.1. zásobník sušárny
- 3.2. vynášecí šnek
- 3.3. potrubí
- 3.4. kotel
- 3.5. zásobník paliva
- 3.6. ventilátor
- 3.7. cyklon
- 3.8. dopravník paliva
4. šnekový dopravník
5. briketovací lis
6. nožová sekačka
- 6.1. vibrační dopravník
- 6.2. pásový dopravník
7. elektrický rozvaděč hlavní
- 7.1. elektrický rozvaděč kotle
- 7.2. elektrický rozvaděč materiálu

52

52

Kotle na spalování štěrky

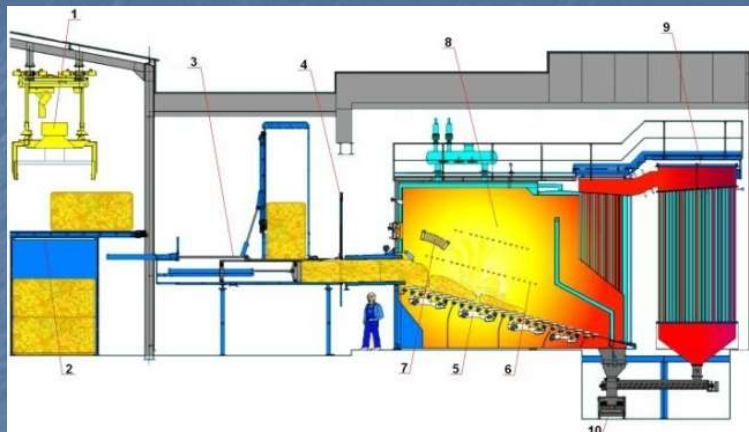
A. Hrubší palivo se spaluje na podsvněm roštu

- B. prachové palivo se přidává tangenciálními
- C. systémem trysek sekundárního a terciálního vzduchu
- D. obratová komora
- E. svazek žárových trubek
- F. spodní obratová komora
- G. třetí tah
- H. automatický odškárovací systém tvořený rotačním vyhrnovačem a vynášecím šnekem

53

Kotle na spalování slámy

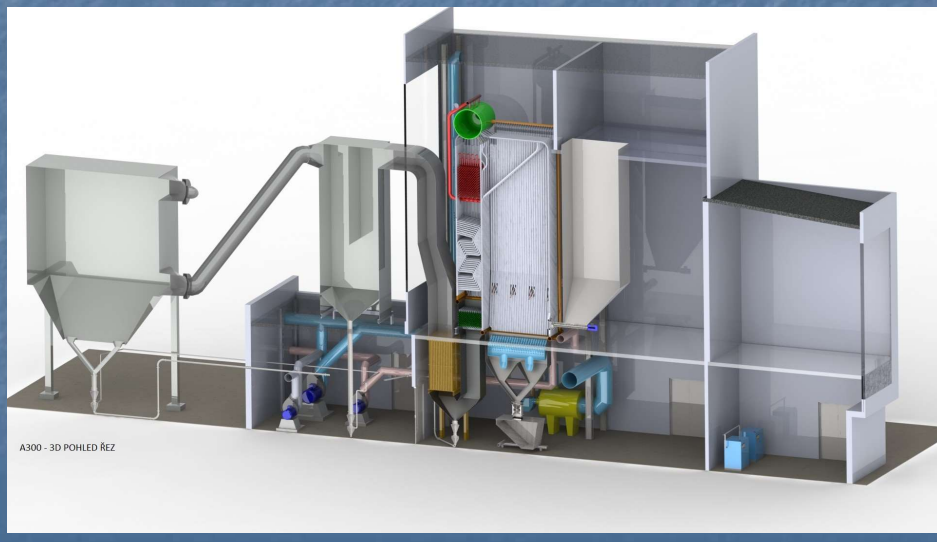

1) Zakladač paliva	6) Přívod spalovacího vzduchu
2) Dopravník slámy	7) Zapalovací klenba
3) Stříhací mechanismus	8) Spalovací komora
4) Branka	9) Oddělený výměník
5) Šikmý surný rošt	10) Dopravník popele

54

Kotel s fluidním roštem

➤ na uhlí nebo biomasu ➤ spalování ve vzhosu

55